

Избори април 2022

Анализа извештаја о трошковима изборне кампање: Бранка Стаменковић – Коалиција Суверенисти

Транспарентност Србија

Београд, јул 2022

Ово истраживање, као део мониторинга избора 2022, спроведено је уз подршку Фондације за отворено друштво, програма “Транзиција” Министарства спољних послова Чешке Републике и Међународне фондације за изборне системе (IFES). Сви изнети ставови припадају организацији Транспарентност Србија и не морају одражавати ставове донатора.

Бранка Стаменковић – Коалиција Суверенисти

Према подацима које је објавила Агенција за спречавање корупције, овај извештај је предат последњи, и то 20.6.2022, док је рок за подношење коначних финансијских извештаја био 9.6.

Извештај је поднела „Коалиција Суверенисти“, за коју се наводи да је оформљена 15.2.2022. Даље, попуњена је и рубрика „назив политичког субјекта на изборној листи“, али се не може прочитати пун назив. Вероватно је реч о истом политичком субјекту као и на парламентарним изборима.

Датум овере уговора је пак 2.3.2022.

Као овлашћено лице је наведена Зорица Драговић, „генерални секретар“, али се не види у којој странци или организацији (од више чланица коалиције).

Као званичан сајт је наведен сајт организације Доста је било. Судећи по информацијама које се могу наћи на сајту, у питању је политичка странка, основана 2017. Међутим, у регистар политичких странака уписана је тек у јануару 2022¹, непосредно пре почетка овогодишњег изборног поступка. На самом сајту нису пронађене информације које се односе на друге чланице коалиције, већ само ДЈБ.

За финансирање кампање је коришћен рачун у Банци Интеса.

Изборно јемство није било положено, што значи да Коалиција није користила средства из буџета док је кампања трајала, већ тек након оствареног изборног успеха (то јест, преко 1% гласова).

Сав новац из јавних извора је утрошен. Нису прикупљани прилози. Такође је пренето и утрошено 287.416,31 динара, који су пренети са „рачуна за финансирање редовног рада“. Међутим, није видљиво (не постоји рубрика) са чијег рачуна за финансирање редовног рада су ова средства пренета (новоосноване политичке странке ДЈБ или неке од чланица коалиције).

За летке су наведени трошкови штампања (преко 3,3 милиона динара), уз очигледно нетачно навођење броја летака који су штампани (1). Такође, из напомене се види да је приказана обједињена цена штампања код више штампарија. Приказани су трошкови дистрибуције тих летака (365 хиљада динара), такође, без навођења цене по комаду.

1,5 милион динара је плаћен за штампу једног примера новина (фирми Борба ад Београд), а 3,5 милиона динара за дистрибуцију новина. И овде је проблем то што није приказан број примерака који су штампани и дистрибуирани.

На сличан начин спорна је и ставка која се односи на билборде – плаћено је 6.175.556,50 динара, наведена су два примаоца а из напомене се види да их је било укупно четири, али није видљиво на који број билборда се односи ова цена и на који период закупа.

---

¹ <http://mduls.gov.rs/wp-content/uploads/Izvod-iz-Registra-politickih-stranaka-6.pdf>

Други промотивни материјал коштао је преко 2,5 милиона динара, што се углавном односи на набавку материјала. И овде су подаци дати збирно, а не види се број примерака, нити колико је плаћено којем од добављача који су наведени у намени.

Приказани су трошкови неколико јавних догађаја, за митинге у Крагујевцу и Нишу, при чему се из напомене за Крагујевац у оквиру закупа простора наводи хотел у Аранђеловцу и симфонијски оркестар из Ниша, тако да су информације збуњујуће. У оквиру техничке припреме, такође су уписана два примаоца средстава (у намени) а у рубрици пружалац услуге само један, који се при том не наводи у намени. Најзад, путни трошкови митинга су приказани групно („превоз по целој Србији“) и то обједињено за више превозника.

Приказани су и трошкови организације јавних манифестација. Сва три уписа носе датум 30.3.2022, као прималац је наведено „Зорица“, а укупна приказана вредност је преко 1,5 милион динара. Када се погледају напомене, види се да је реч о организацији штандова у више општина и градова, од којих су наведени неки (али стоји и ознака „итд.“, што значи да ни тај списак није потпун).

Трошкови ТВ оглашавања су досегли готово 6,5 милиона динара. И овде су подаци контрадикторни. Тако се за први оглас, од 1,6 милиона динара наводи да је услугу пружио City Маркетинг, да је емитовање вршено у Нишким вестима и Србија вестима, а из напомене се види да су примаоци били везани за две нишке ТВ станице (Белами и ТВ5).

Следећи упис обухвата трошкове плаћене Слободној ТВ, укупно 4,8 милиона динара, од чега нешто мање од половине отпада на огласе, а 2,7 милиона динара на „прилоге“. Нејасно је да ли се под прилозима у ствари сматрају закупљени термини. Уколико да, онда их је требало исказати у посебној рубрици.

За оглашавање на радио станицама наводи се као прималац и емитер радио Браво, али се из напомене види да је у ствари реч о емитовању реклама на четири радио станице.

Код интернет оглашавања се прилично велики трошкови наводе у рубрици „банер“ за ставку „идејно решење и израда“ – чак 5.773.297,39 динара! Наводи се један прималац, а у намени три („израда од више правних лица“). У односу на цену израде банера, трошкови објављивања су занемарљиви – мање од 170 хиљада динара. Поново се наводи један добављач, а у намени два, и не наводе се интернет сајтови на којима је банер био постављен.

За други банер се не наводи цена израде, већ само објављивања – 2,6 милиона динара, поново је прималац „Зорица“, а из напомене се види да је реч о оглашавању на „google,facebok,digital ocean, mikrosoft, google storage“, све збирно приказано. Суверенисти су иначе имали преко 15 хиљада вредности плаћених огласа на Фејсбуку, али се не може прецизно закључити који део тих објава се односи на председничке изборе.

Остали трошкови оглашавања (поново је прималац „Зорица“), односе се на „путне трошкове, храну, репрезентацију и гориво – по Србији“, тако да је очигледно овај трошак (266 хиљада динара) уписан на погрешном месту.

Када је реч о овери потписа, поново се јављају слични пропусти као и у претходно описаним рубрикама. У неким од уписа се наводи више јавних бележника у намени а само један у одговарајућој рубрици. Даље, као прималац 559 хиљада динара наводи се адвокат, а нејасно

је какве везе може имати адвокат са овером. Више од милион динара за трошкове овере потписа исплаћено је примаоцу „Сунчица Станојевић ПР Сунце“, а у намени се наводи „оперативни тим“.

Код осталих путних трошкова је поново прималац „Зорица“ а у намени се наводи „путни трошкови за одборе“

Комунални и режијски трошкови су обједињени у један упис, а из напомене се наводи да је реч о трошковима по одборима.

За закуп простора исто – дата је обједињена сума 1,6 милиона динара, а из напомене се наводи да је реч о закупу простора у целој Србији.

Слично је и код трошкова мобилне и фиксне телефоније, наведена су два пружаоца услуга, и један прималац средстава (који није ни један од поменутих два).

Маркетиншка агенција је плаћена 217 хиљада динара, али се не види за које услуге.

Обједињено су приказани и трошкови набавке опреме, укупно 2,4 милиона динара – „рачунари, штампачи, читачи личних карти, лаптопови итд.“

Најзад, као „остали непоменути трошкови“ у вредности од 280 хиљада динара наводе се „остали трошкови у кампањи“, а прималац је поново „Зорица“.

Постоји недоследност између података из прелиминарног и коначног финансијског извештаја у вези са оглашавањем на радио станицама, код трошкова додатног ангажовања (више приказано у прелиминарном извештају него у коначном). То може бити последица ситуације у којој су прво уговорене веће количине оглашавања, што је приказано у прелиминарном извештају, а да касније ти уговори нису у потпуности реализовани. Такође, трошкови овере потписа уопште нису приказани у прелиминарном извештају (иако су несумњиво настали у периоду на који се односи тај извештај).

Бранка Стаменковић – Коалиција Суверенисти

Главна питања за проверу и појашњења

- Извештај је предат по истеку законског рока
- Из извештаја се не види јасно ко су све чланице коалиције и са чијег рачуна за редован рад су пренета додатна средства за кампању
- Трошкови промотивног материјала су непотпуно приказани – не види се број примерака, као ни број постављених билборда
- Трошкови јавних догађаја су приказани нејасно, местимично су обједињени, не подударно се број пружалаца услуга са подацима из напомена
- Код ТВ оглашавања, нејасно је шта се подразумева под плаћеним „прилозима“, то јест да ли је реч о закупуљеним терминима
- Трошкови радио огласа су приказани обједињено за више станица
- Израда једног банера за интернет је плаћена 5,7 милиона динара, а није видљиво где је вршено постављање

- Код објављивања другог банера су збирно приказани трошкови за више интернет страница, међу којима и за Фејсбук
- Као остали трошкови оглашавања су наведени расходи који ту не припадају
- Нејасна је намена неких од трошкова „овере потписа“
- Комунални трошкови, закуп простора и телекомуникација су дати обједињено, а из напомена се види да се односе на више прималаца
- Као прималац значајних износа по више ставки наводи се само једно лично име, па остаје нејасно на који начин је и по ком основу тој особи вршено плаћање и о коме је реч
- Постоји недоследност између података из прелиминарног и коначног финансијског извештаја у вези са оглашавањем на радио станицама, код трошкова додатног ангажовања (више приказано у прелиминарном извештају него у коначном). Такође, трошкови овере потписа уопште нису приказани у прелиминарном извештају (иако су несумњиво настали у периоду на који се односи тај извештај)